

УДК 351:614.2:615.4

Г. А. Братусь,

*д. е. н., професор, завідувач кафедри управління бізнесом,
Міжрегіональна Академія управління персоналом"*ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7151-3901>

Н. А. Сіцінський,

*д. держ. упр., професор кафедри публічного управління та адміністрування, Міжрегіональна
Академія управління персоналом*ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-3179-6878>

С. А. Палій,

*к. держ. упр., доцент кафедри міжнародних відносин,
Міжрегіональна академія управління персоналом*ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9265-6407>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.7.417

СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ МЕДИЧНИХ ВИРОБІВ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

G. Bratus,

Doctor of Economic Sciences, Head of the Department of Business Management,
Interregional Academy of Personnel Management

N. Sitsinsky,

Doctor of Public Administration, Professor of the Department of Public Administration
and Administration, Interregional Academy of Personnel Management

S. Palii,

PhD in Public Administration,

Associate Professor of the Department of International Relations, Interregional Academy of Personnel Management

SOCIALLY-ORIENTED TECHNOLOGIES IN PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF MEDICAL DEVICE SAFETY AT THE REGIONAL LEVEL

Мета статті — теоретичне обґрунтування застосування соціально-орієнтованих технологій у публічному управлінні у сфері забезпечення безпеки медичних виробів на регіональному рівні та розробка організаційно-методичних підходів до їх впровадження в діяльність територіальних органів Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками (Держліксслужби).

Дослідження ґрунтується на застосуванні методології соціально-орієнтованих технологій, адаптованої для потреб регіонального управління безпекою медичних виробів. Використано методи логіко-семантичного аналізу, системного підходу, моделювання, а також соціологічні методи для визначення пріоритетів різних груп населення. Розроблено алгоритм розробки цільової програми та дорожню карту впровадження інструментів соціально-орієнтованих технологій.

У статті вперше обґрунтовано можливість адаптації методології соціально-орієнтованих технологій для потреб регіональних органів Держліксслужби з урахуванням специфіки гірських територій (Карпати), прифронтових зон та територій з низькою щільністю населення (Полісся). Розроблено модель впровадження соціально-орієнтованих технологій, яка включає соціально-орієнтований та практичний рівні, а також алгоритм розробки цільової регіональної програми забезпечення безпеки медичних виробів, що складається з шести послідовних етапів. Визначено ключові інструменти соціально-орієнтованих технологій: системний аналіз звернень громадян, експертна оцінка пріоритетних напрямів, моніторинг доступності безпечних медичних виробів, участь фармацевтичних спеціалістів у профілактичних заходах, а також механізми реагування на потреби населення.

Соціально-орієнтовані технології є ефективним інструментом публічного управління у сфері безпеки медичних виробів на регіональному рівні, що дозволяє враховувати потреби різних груп населення та особливості проблемних територій. Ключовими напрямками застосування є розробка та реалізація цільових програм, спрямованих на підвищення доступності безпечних медичних виробів для мешканців гірських, прифронтових та малонаселених регіонів. Запропонована організаційна модель створює методологічне підґрунтя для впровадження соціально-орієнтованих технологій в діяльність територіальних органів Держлікслужби. Подальший розвиток методології потребує розширення об'єктів застосування, удосконалення інструментарію з використанням цифрових технологій та гармонізації з міжнародними підходами до регіонального управління безпекою медичних виробів.

Purpose of the article is a theoretical substantiation of the application of socially-oriented technologies in public administration in the field of medical device safety at the regional level and the development of organizational and methodological approaches for their implementation in the activities of the territorial bodies of the State Service of Ukraine on Medicines and Drug Control (SMDC).

The study is based on the application of the methodology of socially-oriented technologies adapted for the needs of regional management of medical device safety. Methods of logical-semantic analysis, system approach, modeling, as well as sociological methods to determine the priorities of different population groups are used. An algorithm for developing a target program and a roadmap for implementing socially-oriented technology tools are developed.

The article substantiates for the first time the possibility of adapting the methodology of socially-oriented technologies for the needs of the regional bodies of the SMDC, taking into account the specifics of mountain territories (the Carpathians), front-line zones, and territories with low population density (Polissia). A model for implementing socially-oriented technologies is developed, which includes socially-oriented and practical levels, as well as an algorithm for developing a target regional program for ensuring medical device safety, consisting of six successive stages. Key tools of socially-oriented technologies are identified: systematic analysis of citizen appeals, expert assessment of priority areas, monitoring of the availability of safe medical devices, participation of pharmaceutical specialists in preventive measures, as well as mechanisms for responding to the needs of the population.

Socially-oriented technologies are an effective tool of public administration in the field of medical device safety at the regional level, which makes it possible to take into account the needs of different population groups and the specifics of problematic territories. The key areas of application are the development and implementation of targeted programs aimed at increasing the availability of safe medical devices for residents of mountainous, front-line, and sparsely populated regions. The proposed organizational model creates a methodological basis for the implementation of socially-oriented technologies in the activities of the territorial bodies of the SMDC. Further development of the methodology requires expanding the objects of application, improving the tools using digital technologies, and harmonization with international approaches to regional management of medical device safety.

Ключові слова: публічне управління у сфері забезпечення безпеки медичних виробів, соціально-орієнтовані технології, регіональне управління, дорожня карта, цільова програма, Держлікслужба, моніторинг безпеки.

Key words: public administration in the field of medical device safety, socially-oriented technologies, regional management, roadmap, target program, State Service of Ukraine on Medicines and Drug Control, safety monitoring.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Забезпечення безпеки медичних виробів є критичним елементом системи охорони здоров'я України. Ефективність публічного управління у цій сфері значною мірою залежить від здатності враховувати специфічні потреби різних територіальних громад, особ-

ливо тих, що перебувають у складних умовах: гірські території (Карпати), прифронтові зони, регіони з низькою щільністю населення (Полісся). Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками (Держлікслужба) здійснює державний нагляд за обігом медичних виробів, однак існуючі підхо-

ди до управління не завжди враховують регіональну специфіку та соціальні аспекти доступу населення до безпечної медичної продукції.

Практика свідчить, що мешканці віддалених гірських районів, прифронтових територій та малонаселених регіонів стикаються з додатковими труднощами у доступі до якісних та безпечних медичних виробів. Це пов'язано з логістичними проблемами, недостатньою інфраструктурою, а також відсутністю адресних механізмів врахування їхніх потреб у діяльності контролюючих органів. Існуючі підходи до моніторингу безпеки медичних виробів переважно ґрунтуються на уніфікованих процедурах, що не дозволяє враховувати регіональні особливості та соціальні чинники.

У зв'язку з цим актуалізується потреба у впровадженні соціально-орієнтованих технологій у публічне управління на регіональному рівні, які б дозволили забезпечити адресний підхід до вирішення проблем безпеки медичних виробів з урахуванням потреб різних груп населення та специфіки проблемних територій.

АНАЛІЗ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Проблематика застосування соціально-орієнтованих технологій у сфері публічного управління, зокрема в охороні здоров'я, привертає увагу багатьох українських дослідників. Особливий інтерес становлять роботи, присвячені адаптації соціальних технологій для вирішення завдань управління на регіональному рівні.

Українськими науковцями у сфері публічного управління розроблено концептуальні підходи до соціально-орієнтованого управління. Зокрема, у роботах В.А. Ребкала [6] обґрунтовано теоретико-методологічні засади впровадження соціальних технологій у діяльність органів публічної влади, що створює підґрунтя для розробки адресних механізмів управління у сфері охорони здоров'я. Т.В. Синяєва [7] досліджувала питання соціальної спрямованості публічного управління, що має безпосереднє значення для оцінки результативності соціально-орієнтованих підходів у діяльності Держлікслужби. О.В. Карпенко [3] розробив методологічні підходи до оцінки ефективності соціальних технологій в управлінській діяльності, які можуть бути адаптовані для потреб регіонального управління безпекою медичних виробів.

Методологічні засади застосування соціально-орієнтованих технологій у сфері охорони здоров'я розроблено у дослідженнях Н.Г. Гойди [2], яка обґрунтувала концепцію використання соціально-орієнтованих підходів для вирішення проблем медичного забезпечення з урахуванням регіональної специфіки. Запропонований нею підхід базується на врахуванні потреб пацієнтів, адресному задоволенні потреб населення та раціональному використанні наявних ресурсів. Важливим внеском є розробка алгоритму впровадження соціально-орієнтованих технологій, що може бути адаптовано для потреб регіонального управління безпекою медичних виробів в Україні.

Вітчизняні дослідження у сфері регіонального управління, зокрема праці М.М. Білинської [1], В.М. Мартиненка [4], створюють теоретичне підґрунтя для врахування регіональної специфіки у публічному уп-

равлінні, що є необхідною умовою ефективного застосування соціально-орієнтованих технологій. Сучасні дослідження з питань управління безпекою медичних виробів, зокрема в контексті регіонального управління, свідчать про необхідність розробки спеціалізованих підходів, які враховують соціальні аспекти та територіальні особливості [5].

ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ

Метою статті є теоретичне обґрунтування застосування соціально-орієнтованих технологій у публічному управлінні у сфері забезпечення безпеки медичних виробів на регіональному рівні та розробка організаційно-методичних підходів до їх впровадження в діяльність територіальних органів Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Соціально-орієнтовані технології в публічному управлінні представляють собою сукупність методів, інструментів та процедур, спрямованих на вирішення соціально значущих проблем з максимальним врахуванням потреб різних груп населення. У контексті забезпечення безпеки медичних виробів на регіональному рівні застосування таких технологій дозволяє перейти від уніфікованих підходів до адресних механізмів, що враховують специфіку окремих територій та соціальних груп.

Адаптація методології соціально-орієнтованих технологій для потреб регіонального управління безпекою медичних виробів в Україні передбачає врахування трьох типів територій з особливими умовами: гірські території (Карпати), прифронтові зони, території з низькою щільністю населення (Полісся). Кожен із цих типів територій має свою специфіку, що визначає пріоритетні напрями застосування соціально-орієнтованих технологій.

Для гірських територій Карпат ключовими проблемами є ускладнена логістика доставки медичних виробів, сезонна недоступність окремих населених пунктів, висока частка населення похилого віку. Соціально-орієнтовані технології в цих умовах мають бути спрямовані на створення механізмів гарантованого забезпечення населення необхідними медичними виробами, розвиток мобільних форм обслуговування, впровадження систем раннього оповіщення про потенційні ризики, пов'язані з використанням медичних виробів.

Прифронтові зони характеризуються підвищеними ризиками для здоров'я населення, руйнуванням медичної інфраструктури, значною міграцією населення. Застосування соціально-орієнтованих технологій у цих регіонах має передбачати створення резервних фондів медичних виробів, організацію системи екстреного реагування на загрози безпеці, впровадження механізмів психологічної підтримки пацієнтів, які використовують медичні вироби в умовах стресу.

Території з низькою щільністю населення (Полісся) стикаються з проблемами кадрового забезпечення, віддаленості від центрів прийняття рішень, недостат-

ньою поінформованістю населення. Соціально-орієнтовані технології в цих умовах мають бути спрямовані на розвиток телемедичних консультацій щодо безпечного використання медичних виробів, створення системи дистанційного моніторингу безпеки, підвищення рівня обізнаності населення через інформаційні кампанії.

Для ефективного впровадження соціально-орієнтованих технологій у діяльність територіальних органів Держлікслужби необхідною є розробка відповідної моделі, яка включає два рівні: соціально-орієнтований та практичний.

Соціально-орієнтований рівень передбачає:

- визначення пріоритетних груп населення, що потребують особливої уваги (мешканці віддалених населених пунктів, особи з хронічними захворюваннями, внутрішньо переміщені особи);

- ідентифікацію соціальних факторів, що впливають на безпеку використання медичних виробів (рівень освіти, доступу до інформації, матеріальне становище);

- формування системи показників, що відображають соціальну ефективність управління безпекою медичних виробів.

Практичний рівень включає:

- системний аналіз звернень громадян щодо якості та безпеки медичних виробів як індикатора поточного стану;

- експертну оцінку пріоритетних напрямів втручання з урахуванням регіональних особливостей;

- участь фармацевтичних спеціалістів у профілактичних заходах, спрямованих на безпечне використання медичних виробів;

- розробку механізмів оперативного реагування на звернення населення та виявлені ризики.

Ключовим інструментом впровадження соціально-орієнтованих технологій є розробка цільової регіональної програми забезпечення безпеки медичних виробів. Алгоритм розробки такої програми складається з шести послідовних етапів.

Етап 1 — організаційно-підготовча робота. На цьому етапі формується робоча група з представників територіального органу Держлікслужби, органів місцевого самоврядування, закладів охорони здоров'я, громадських організацій. Визначаються терміни розробки програми, джерела інформації, методи збору та аналізу даних.

Етап 2 — підготовка та аналіз інформаційної бази. Здійснюється збір та аналіз статистичних даних щодо обігу медичних виробів у регіоні, результатів перевірок, звернень громадян, інформації про побічні події. Проводиться аналіз поточної ситуації, визначаються основні тенденції та фактори, що впливають на безпеку медичних виробів у регіоні.

Етап 3 — комплексна оцінка стану забезпечення безпеки медичних виробів. Проводиться аналіз стану системи за встановленими показниками, визначаються нормативні та цільові значення. Розробляються сценарії розвитку системи, виділяються коротко- та довгострокові завдання.

Етап 4 — розробка заходів цільової програми. Формуються пріоритетні напрями та зміст заходів з урахуванням специфіки регіону. Проводиться розрахунок

необхідних фінансових ресурсів, міжвідомче узгодження. Розробляються методи моніторингу та контролю виконання програми.

Етап 5 — публічне обговорення та громадське обговорення. Проект програми обговорюється із залученням експертів, професійних організацій, громадськості, представників територіальних громад. За результатами обговорення вносяться доповнення та уточнення до змісту заходів.

Етап 6 — розгляд та затвердження цільової програми. Програма узгоджується та затверджується відповідним органом місцевого самоврядування або державної адміністрації. Визначаються джерела фінансування, відповідальні виконавці, терміни реалізації.

Дорожня карта реалізації пріоритетних напрямів забезпечення безпеки медичних виробів на регіональному рівні передбачає реалізацію заходів за такими напрямками:

1. Координація діяльності суб'єктів системи забезпечення безпеки медичних виробів:

- створення регіональної координаційної ради з питань безпеки медичних виробів;

- розробка регламентів міжвідомчої взаємодії;

- проведення спільних нарад та робочих зустрічей.

2. Підвищення обізнаності населення щодо безпечного використання медичних виробів:

- проведення інформаційних кампаній у засобах масової інформації;

- організація консультативних пунктів у закладах охорони здоров'я;

- розробка та розповсюдження інформаційних матеріалів для різних груп населення.

3. Удосконалення системи моніторингу безпеки медичних виробів:

- створення регіональної системи збору та аналізу інформації про побічні події;

- впровадження механізмів оперативного інформування про виявлені ризики;

- розвиток системи дистанційного моніторингу безпеки у віддалених населених пунктах.

4. Розвиток кадрового потенціалу:

- проведення навчальних заходів для медичних та фармацевтичних працівників з питань безпеки медичних виробів;

- впровадження програм підвищення кваліфікації з урахуванням регіональної специфіки;

- залучення волонтерів до інформаційно-просвітницької роботи.

Результатом впровадження соціально-орієнтованих технологій має стати підвищення доступності безпечних медичних виробів для мешканців проблемних територій, зменшення кількості побічних подій, пов'язаних з використанням медичних виробів, підвищення рівня задоволеності населення якістю медичної допомоги.

ВИСНОВКИ

Соціально-орієнтовані технології є ефективним інструментом публічного управління у сфері безпеки медичних виробів на регіональному рівні, що дозволяє враховувати потреби різних груп населення та особли-

вості проблемних територій, зокрема гірських районів Карпат, прифронтових зон та територій з низькою щільністю населення (Полісся).

Методологія соціально-орієнтованих технологій, адаптована з урахуванням специфіки регіонального управління та вимог нормативних документів, створює теоретичне підґрунтя для розробки адресних механізмів забезпечення безпеки медичних виробів у діяльності територіальних органів Держлікслужби.

Ключовими напрямками застосування соціально-орієнтованих технологій є розробка та реалізація цільових регіональних програм, впровадження систем моніторингу звернень громадян, розвиток інформаційно-просвітницької роботи та підвищення кваліфікації фахівців.

Запропонована модель впровадження соціально-орієнтованих технологій, яка включає соціально-орієнтований та практичний рівні, а також алгоритм розробки цільової програми та дорожню карту реалізації пріоритетних напрямів, створює методологічне підґрунтя для їх практичного застосування.

Подальший розвиток методології потребує розширення об'єктів застосування, удосконалення інструментарію з використанням цифрових технологій, гармонізації з міжнародними підходами до регіонального управління безпекою медичних виробів.

Література:

1. Білінська М.М. Регіональне управління в умовах децентралізації: теорія та практика. Київ: НАДУ, 2019. 352 с.
2. Гойда Н.Г. Соціальні технології в управлінні охороною здоров'я: методологічні підходи та практика застосування. Київ: Медицина, 2020. 288 с.
3. Карпенко О.В. Методологія оцінки ефективності соціальних технологій в публічному управлінні. Харків: Право, 2021. 304 с.
4. Мартиненко В.М. Державне управління регіональним розвитком: концептуальні засади та механізми реалізації. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2018. 336 с.
5. Палій С.А. Публічне управління у сфері обігу медичних виробів: регіональний аспект. Аспекти публічного управління. 2024. Т. 12. № 2. С. 45—52.
6. Ребало В.А. Соціальні технології в діяльності органів публічної влади: теоретико-методологічний аспект. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2020. 276 с.
7. Синяєва Т.В. Соціальна спрямованість публічного управління: сутність, принципи, механізми реалізації. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2022. 248 с.
8. Технічний регламент щодо медичних виробів: Постанова Кабінету Міністрів України № 753 від 02.10.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/753-2013-p> (дата звернення: 20.03.2026).

References:

1. Bilynska, M. M. (2019), *Rehionalne upravlinnia v umovakh detsentralizatsii: teoriia ta praktyka* [Regional governance in conditions of decentralization: theory and practice], NADU, Kyiv, Ukraine.
2. Hoida, N. H. (2020), *Sotsialni tekhnolohii v upravlinni okhoroioiu zdorovia: metodolohichni pidkhody ta praktyka zastosuvannia* [Social technologies in health

care management: methodological approaches and application practice], Medysyna, Kyiv, Ukraine.

3. Karpenko, O. V. (2021), *Metodolohiia otsinky efektyvnosti sotsialnykh tekhnolohii v publichnomu upravlinni* [Methodology for assessing the effectiveness of social technologies in public administration], Pravo, Kharkiv, Ukraine.

4. Martynenko, V. M. (2018), *Derzhavne upravlinnia rehionalnym rozvytkom: kontseptualni zasady ta mekhanizmy realizatsii* [Public administration of regional development: conceptual foundations and implementation mechanisms], ORIDU NADU, Odesa, Ukraine.

5. Palii, S. A. (2024), "Public administration in the field of medical device circulation: regional aspect", *Aspekty publichnoho upravlinnia*, Vol. 12, No. 2, pp. 45—52.

6. Rebalo, V. A. (2020), *Sotsialni tekhnolohii v diialnosti orhaniv publichnoi vlady: teoretyko-metodolohichni aspekt* [Social technologies in the activities of public authorities: theoretical and methodological aspect], LRIDU NADU, Lviv, Ukraine.

7. Syniaieva, T. V. (2022), *Sotsialna spriamovanist publichnoho upravlinnia: sutnist, pryntsypy, mekhanizmy realizatsii* [Social orientation of public administration: essence, principles, implementation mechanisms], DRIDU NADU, Dnipro, Ukraine.

8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), Resolution "Technical Regulation on Medical Devices", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/753-2013-p> (accessed 20.03.2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 23.03.26

Професійно рецензовано / Revised: 03.04.26

Схвалено до друку / Accepted: 09.04.26

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663